

LESBRIEF MÉÉR MUZIEK IN DE KLAS 'Orkest'

Doelen

De leerlingen leren:

- Wat een orkest is.
- Dat er verschillende soorten orkesten bestaan.
- Dat een orkest heel verschillend kan klinken.
- Welke instrumenten er in een orkest voorkomen.
- Dat een orkest het instrument van een componist is.
- Dat de dirigent de orkestleider is.

Benodigheden:

- *Vooraf:* Vraag aan de leerlingen die een (orkest)instrument bespelen of ze dat mee willen nemen.
- Digitaal schoolbord met internetverbinding.
- De linkjes uit deze lesbrief.
- Een koptelefoon die je kunt aansluiten op het digiboard.
- Als je een dirigentstok hebt is dat erg leuk, anders kan er iets vervangends gebruikt worden.

Tijdsduur: Circa 50 minuten.

De schuingedrukte informatie in deze lesbrief kan steeds als basis gebruikt worden om de lesonderdelen te introduceren.

1. Inleiding

Vraag in de dagen voorafgaand aan deze les aan de leerlingen die een (orkest)instrument bespelen of ze dat mee willen nemen. Je kunt ook je eigen instrument meebrengen of het aan je collega's of ouders uit de klas vragen. Begin de les met het laten zien en horen van de instrumenten. Zijn er kinderen die met anderen samenspelen in een orkest, fanfare of een band?

Bespreek met de kinderen de voordelen van samen muziek maken. Denk aan antwoorden als: saamhorigheid, gezelligheid en genieten. Maar ook aan dingen als: je hebt meer mogelijkheden, je kunt ingewikkeldere en gevarieerdere muziek maken.

2. Soorten orkest

Leg uit dat een grote groep instrumentalisten een orkest wordt genoemd en bespreek dat er verschillende soorten orkesten zijn. Weten de leerlingen er een paar te noemen? Blaasorkest, strijkorkest, harmonieorkest, symfonieorkest en fanfare bijvoorbeeld. Heeft de klas wel eens van een dweilorkest gehoord?

Het woord 'dweil' in dweilorkesten komt van de term 'dweilen', dat is 'doelloos op straat rondzwerven'. Carnavalsvierders in Brabant en Limburg dweilen van café naar café. Kleine carnavalskapellen lopen dan mee en zorgen voor de muziek.

Kijk naar dit filmpje voor een voorbeeld van een dweilorkest:

<https://www.youtube.com/watch?v=mosGgZRJMFc>

3. Symfonieorkest

De meeste mensen denken bij het woord “orkest” aan een symfonieorkest. Dit is een groot ‘klassiek’ orkest met heel veel instrumenten. De instrumenten in het symfonieorkest zijn onderverdeeld in groepen. Die hebben elk hun eigen taak. Zo heb je het *slagwerk* zoals bekkens, xylofoons en pauken. De *blazers*, bijvoorbeeld hoorn, trompet, klarinet, dwarsfluit en saxofoon. En de *strijkers*: violen, cello’s en contrabassen.

In dit Schooltv filmpje komen alle instrumentfamilies langs met de bekendste familieleden:

<http://schooltv.nl/video/het-orkest-slagwerk-strijkers-houtblazers-en-koperblazers/#q=orkest>

4. Let me hear you play...

Speel met de klas het muziekspel ‘Let me hear you play’. Dit is een vraag-antwoordspel waarbij de leider ritmisch spreekt:

‘Let me hear you play the drums’

(Voor drums kan steeds een ander orkestinstrument worden ingevuld)

De groep antwoordt:

‘What’s that, you say?’

De leider herhaalt:

‘Let me hear you play the drums’

De groep antwoordt weer:

‘What’s that, you say?’

De leider improviseert nu met zijn stem een drumritme van 4 tellen (1 maat) dat de groep nadoet; *‘Boem badaboem, rakketak boem’*. Eventueel gevolgd door een tweede maat (dezelfde of een nieuwe improvisatie) van de leider.

Bij een volgende herhaling wordt een ander instrument gekozen en met de stem nagedaan. Neem eerst zelf de rol van leider op je en laat daarna leerlingen aan de beurt komen.

5. Componist

In het filmpje over het orkest werd al genoemd dat het hele orkest eigenlijk het muziekinstrument van de componist is. Weten de leerlingen wat een componist is? En kunnen ze bekende componisten noemen? (Beethoven, Mozart, Bach.)

Laat de kinderen luisteren naar vier fragmenten van bekende werken van beroemde componisten. Zet het beeld op zwart zodat de antwoorden echt gehoord moeten worden.

Ludwig von Beethoven - 5^e symphonie:

<https://www.youtube.com/watch?v=7jh-E5m01wY>

Carl Orff - O Fortuna (Carmina Burana)

<https://www.youtube.com/watch?v=EJC-j3SnXk>

Wolfgang Amadeus Mozart - Eine kleine nachtmusik (1^e deel)

<https://www.youtube.com/watch?v=inb4OP4FVe4>

Edvard Grieg - Peer Gynt suite

<https://www.youtube.com/watch?v=O2gDFJWhXp8>

Geef daarbij steeds de volgende luistervragen:

1. Welke instrumenten hoor je?
2. Wat voor sfeer heeft het stuk?
3. Kun je beschrijven wat de instrumenten doen om die sfeer te creëren?

6. Dirigent

Als zoveel verschillende muziekinstrumenten tegelijk gaan spelen, wordt het natuurlijk al snel een puinhoop! Dus daar is iemand voor: de dirigent. De dirigent heeft vaak een dirigentstok in zijn hand, ook wel baton genoemd.

Daarmee geeft hij aan wat het tempo is, wanneer de muzikanten mogen gaan spelen en hoe hard of zacht of met welk gevoel er gespeeld moet worden. De muzikanten moeten goed kijken wat de dirigent doet, want daaraan kunnen zij zien hoe de muziek moet klinken. Wij gaan het omdraaien; kun je aan de dirigent zien hoe muziek klinkt, zonder dat je dat hoort?

Laat steeds een leerling via een koptelefoon één van de vier klassieke fragmenten horen en vraag hem of haar om dat stuk tijdens het luisteren te dirigeren met de baton. Laat de leerling aangeven of het hard of zacht is, langzaam of snel. Ook kan de leerling met gezichtsuitdrukkingen misschien wel de sfeer aangeven.

De rest van de klas moet raden om welke van de vier stukken het gaat. Bespreek na afloop steeds of het duidelijk was en hoe je het antwoord kon zien.